

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 183/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cpr 2/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cpr 2/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 870 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Okresnému súdu bola 12. januára 2017 doručená antidiskriminačná žaloba sťažovateľky a ten o nej rozhodol rozsudkom z 26. augusta 2020 v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cpr 2/2017, ktorým žalobu v časti zamietol (výrok I), v časti zastavil (výrok II právoplatný 30. októbra 2020), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke úroky z omeškania (výrok III právoplatný 30. októbra 2020) a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania (výrok IV). Proti výrokom I a IV rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 15 CoPr 3/2021 z 23. februára 2022 (právoplatným 2. júna

2022) odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo výrokoch I a IV potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Sťažovateľka podala 15. júna 2022 proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka podanie ústavnej sťažnosti odôvodňuje konštatovaním, že okresný súd od 15. júna 2022 do dňa podania ústavnej sťažnosti nepostúpil spis dovolaciemu súdu a taktiež nerozhodol o výške náhrady trov konania, a to aj napriek tomu, že v zmysle štrasburskej judikatúry si pracovnoprávne a antidiskriminačné spory a spory o náhradu nemajetkovej ujmy vyžadujú osobitnú rýchlosť konania.

4. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetnú vec podľa názoru sťažovateľky nemožno vo všeobecnosti hodnotiť ako zložitú, keďže ide len o procesné úkony súdu súvisiace s predložením veci dovolaciemu súdu. Uvedené platí aj o rozhodovaní o výške náhrady trov konania, pretože ide o „podružnú“ agendu všeobecných súdov. Samotná neprimeraná dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľky. V nadväznosti na uvedené je sťažovateľka presvedčená o tom, že dĺžka trvania napadnutého a stále prebiehajúceho konania je neprimeraná a postupom okresného súdu v ňom dochádza k porušovaniu ňou označených práv. Zdôrazňuje, že zo strany okresného súdu *„dochádza k neefektívnej a nesústredenej činnosti súdu, keďže tento od doručenia dovolania sťažovateľkou len vyzval sťažovateľku na doloženie plnej moci a to až po 2 mesiacoch a 9 dňoch po jeho podaní a dňa 02.02.2023 zaslal dovolanie žalovanému, pričom od 24.08.2022 (od zaslania výzvy na doloženie plnej moci) až po 02.02.2023 (po zaslanie dovolania žalovanému) nevykonal žiaden úkon, čo predstavuje 5 mesiacov a 9 dní nečinnosti, pričom je táto absolútne neprimeraná vzhľadom na to, aký úkon po tejto nečinnosti nasledoval.“*

5. Sťažovateľka vyzdvihuje dôležitosť sporu pre jej osobu, ktorý má *„značný satisfakčný význam a pre zdĺhavosť neefektívneho a nesústredeneho postupu, sa tento nepriaznivý dopad na sťažovateľku a jej vieru v súdny systém a spravodlivosť ešte viac negatívne prehĺbuje najmä vzhľadom na skutočnosť, že napádané konanie má značný dopad aj na spoločenskú situáciu sťažovateľky a jej povesť. Sťažovateľka sa obrátila s dôverou na súd, pričom v žalobe poukazovala na to, že sa stala obeťou diskriminačného správania žalovaného (z dôvodu veku, príslušnosti k národnosti ako aj z dôvodu jej jazyka v oblasti pracovnoprávných vzťahov) a zároveň žiadala náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá jej vznikla v súvislosti s týmto diskriminačným správaním žalovaného.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Predmetom v poradí štvrtej ústavnej sťažnosti (tri predchádzajúce namietali postup všeobecných súdov v základnom konaní a boli odmietnuté ako zjavne neopodstatnené) je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prieťahovým postupom okresného súdu po tom, ako mu bolo doručené dovolanie sťažovateľky, v dôsledku čoho sa vzdáľuje konečné vyriešenie jej sporu.

7. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018).

8. Z § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K ďalším dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

9. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania smerujúceho k urovnaniu sporu o občianskom práve alebo záväzku skončili v primeranej lehote, a to vrátane fáz nasledujúcich po rozhodnutí v merite veci (napr. rozsudok ESLP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

10. Aj po právoplatnom skončení konania v merite veci prichádza do úvahy povinnosť súdu rozhodnúť o čiastkových otázkach, ako je napr. rozhodnutie o trovách konania, resp. vykonať ďalšie úkony, ktoré primárne nespočívajú vo vydávaní formálnych rozhodnutí, ale v administratívnej príprave spisu na predloženie dovolaciemu súdu. Aj v tomto štádiu konania môžu v zásade vzniknúť zbytočné prietahy. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala nečinnosť práve v tomto období po právoplatnom vyriešení merita sporu.

11. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj už opakovane judikovaný právny názor, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01, III. ÚS 103/05).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci,

o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

13. Z predloženého súdneho spisu ústavný súd zistil, že okresnému súdu bolo 15. júna 2022 doručené dovolanie sťažovateľky, a to prostredníctvom právneho zástupcu, ktorý ju zastupoval v základnom konaní (pred okresným súdom a krajským súdom). Keďže k predmetnému podaniu nebolo priložené plnomocenstvo, okresný súd ho výzvou z 24. augusta 2022 (týmto dňom aj elektronicky odoslanou) vyzval na predloženie plnomocenstva na zastupovanie sťažovateľky aj v dovolacom konaní. Ako z doručky založenej v súdnom spise vyplýva, predmetná zásielka bola právnenému zástupcovi sťažovateľky doručená 9. septembra 2022 o 00.05 h s označením *«Uplynutie úložnej lehoty rozhodnutia do vlastných rúk s fikciou doručenia k „12Cpr/2/2017-898-výzva“»*. Vzápätí bolo 12. septembra 2022 okresnému súdu doručené požadované plnomocenstvo v zaručenej konverzii. Podaním z 2. februára 2023 zaslal okresný súd dovolanie žalovanému a vyzval ho, aby sa k nemu vyjadril v lehote 10 dní od jeho doručenia. Táto lehota uplynula 12. februára 2023 bez vyjadrenia sa žalovaného. Následne bola 8. marca 2023 vypracovaná predkladacia správa adresovaná dovolaciemu súdu, avšak spis bol prednostne predložený ústavnému súdu na účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

14. Zohľadniac všetky kritériá v posudzovanej veci, dospel ústavný súd k záveru, že v postupe okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Cpr 2/2017 po doručení mu dovolania sťažovateľky (15. júna 2022) a predloženia spisu ústavnému súdu je obdobie krátkodobej nečinnosti, a to od októbra 2022 do februára 2023. Nejde však o prietah (nečinnosť), ktorého intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení sťažovateľkou označených práv, aj keď na strane druhej musí ústavný súd objektívne skonštatovať, že postup okresného súdu pri predkladaní veci dovolaciemu súdu nebol úplne optimálny. Je podstatné vziať do úvahy aj konanie sťažovateľky v rámci dovolacieho konania, ktoré prispelo k jeho predĺženiu, a to jednak tým, že spolu s dovolaním riadne nepredložila plnú moc, čakala na výzvu súdu a až po jej doručení, a to uplynutím úložnej lehoty, plnú moc predložila, a preto nie je možné súhlasiť s tvrdením sťažovateľky, že žiadnym spôsobom neprispela k predĺženiu dovolacieho konania. O to viac je zarážajúce, že sťažovateľka toto svoje pochybenie obrátila proti okresnému súdu, keď v ústavnej sťažnosti uvádza, že z jeho strany *„dochádza k neefektívnej a nesústredenej činnosti súdu, keďže tento od doručenia dovolania sťažovateľkou len vyzval sťažovateľku na doloženie plnej moci a to až po 2 mesiacoch a 9 dňoch po jeho podaní“*.

15. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky vo vzťahu k nečinnosti okresného súdu pri rozhodovaní o výške náhrady trov, sťažovateľka netvrdí, že by bola jej ďalšia existencia a fungovanie ohrozené v dôsledku nerozhodnutia o výške trov konania. Vo svojej argumentácii neuviedla žiadny dôvod, pre ktorý aj po právoplatnom skončení konania pociťuje právnu neistotu v dôsledku nerozhodnutia o trovách konania. Zväčša len opakovala argumenty oddiaľovania konečného vyriešenia sporu v dôsledku nečinnosti súdu, na ktorých zakladala svoju právnu neistotu. Žiadnej zo strán sporu nebol okresným súdom priznaný nárok na náhradu trov konania. Žalovaný má proti sťažovateľke priznaný plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie v snahe ho zvrátiť, a teda aj tú časť, v ktorej je zaviazaná náhradou tejto časti trov. Ústavný súd akcentuje, že aj keď Civilný sporový poriadok neustanovuje žiadnu

lehotu, v ktorej je súd povinný rozhodnúť o výške trov konania po právoplatnom konečnom rozhodnutí, aj v tejto fáze konania je súd povinný rešpektovať základný princíp rýchlosti a hospodárnosti konania. Je primárne úlohou všeobecného súdu, aby zväžil ním prejednávanú vec z hľadísk rýchlosti a hospodárnosti konania a aby následne zvolil vhodný postup. Doterajšie nerozhodnutie o výške trov konania je determinované zvoleným postupom okresného súdu, ale aj správaním sťažovateľky. Súd nerozhodol bezprostredne po právoplatnosti rozsudku o výške trov konania, ale po podaní dovolania uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o výške trov konania do rozhodnutia o dovolaní.

16. Ústavný súd považuje za legitímnu požiadavku sťažovateľky dosiahnuť stav právnej istoty aj vo vzťahu k výške trov konania. Vedomá si podania dovolania však sťažovateľka musí počítať so zúžením nazerania na jej doterajšiu právnu neistotu, keďže v prípade zistenia dôvodnosti dovolania môže reálne dôjsť k zrušeniu rozsudku krajského súdu vrátane nadväzujúceho výroku o nároku na náhradu trov konania. Pomeriavajúc právnu neistotu sťažovateľky a právnu situáciu, ktorá môže vzniknúť v dôsledku vyhovenia dovolaniu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom učinil zadosť požiadavkám vyplývajúcim z práva na prerokovanie bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd upriamuje pozornosť na význam konania o dovolaní ako o mimoriadnom opravnom prostriedku oproti konaniu o výške náhrady trov konania majúcej akcesorický charakter.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci sťažovateľky dospel k záveru, že jej ústavná sťažnosť proti napadnutému postupu okresného súdu po doručení dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je zjavne neopodstatnená a z tohto dôvodu ju pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu